

Центр антикризових досліджень як інституційний партнер польського Інституту Східних досліджень – організатора [10-го Європейського Конгресу місцевого самоврядування](#), провів у рамках Конгресу панельну дискусію «Як ми перетворимо промислову спадщину у сучасний розвиток».

Конгрес відбувся 3-4 березня 2025 року у польському місті Миколайки та зібрав понад 2800 учасників – представників урядів, органів місцевого самоврядування, політиків, експертів, науковців, журналістів, громадських діячів з європейських країн.

Панельну дискусію модерувала провідний експерт Центру д.е.н. **Олена Снігова**. В дискусії взяли участь: **Джакомо Ібелло** (Jacopo Ibello), президент асоціації «[Save Industrial Heritage](#)» (Італія), **Джон Гроган** (John Grogan), патрон [Ukrainian-British City Club](#) (Велика Британія), **Томаш Філл** (Tomasz Fill), член Правління програмної ради Економічного форуму (Польща), **Тоні Вангала** (Toni Vanhala), директор Director з питань розвитку та комунікацій міста Котка (Фінляндія).

Відкриваючи дискусію, **Олена Снігова** зазначила, що структурні зміни обумовлюють втрату стимулів розвитку потужних у минулому промислових галузей. Їх матеріально-технічна база стає менш затребуваною, проте не зникає та залишається на території. Різноманітні об'єкти промисловості, які вже втратили своє пряме значення, можуть перетворитися на сучасний важливий ресурс для локального розвитку, який можливо використовувати іншим чином. Разом з навичками індустріальної праці людей він перетворюється на індустріальну спадщину.

Перетворення індустріальної спадщини на ресурс розвитку вимагає розуміння, як вона впливає на економіку територій, та чи завжди цей індустріальний «багаж» є тягарем для місцевої економіки, яких змін потребує потенціал старопромислових територій для забезпечення їх подальшого розвитку, якими є драйвери розвитку територій, що мають промислову спадщину.

Томаш Філл зосередив увагу на чинниках, від яких залежатиме, є промислова спадщина обтяженням для майбутнього міста – чи потенціалом для розвитку. Ці чинники формуються історичним шляхом індустріального міста, його виробничою спеціалізацією – а також можуть цілеспрямовано формуватися в рамках політик. Зокрема, йдеться про розбудову інфраструктури, яка формуватиме «магніти» для розвитку нових бажаних видів діяльності. Відтак важливим є визначення специфічних властивостей міста, які можуть бути використані для змін.

Тоні Вангала наголосив на важливості створення нових бізнесів на базі виробничих майданчиків. Створенню таких бізнесів сприятимуть наявна промислова інфраструктура, базові ресурси (доступ до водопостачання, електропостачання, ресурсний потенціал території тощо), а також наявна система професійної освіти. Важливою перевагою є можливість використання частини вже наявних технологічних ланцюжків для виробництва нової продукції, що дозволить не втрачати індустріальної складової міста. Разом з тим, має диверсифікуватись економічна структура бізнесів, з розвитком малого бізнесу.

Джакопо Ібелло застеріг від спроб використання універсальних моделей – запозичення практик, які не працюватимуть в інших умовах. Він також наголосив на тому, що наявна індустріальна орієнтація регіону сама собою є важливим потенціалом, який не можна втратити. Проаналізувавши чинники, які сформували наявну промислову спеціалізацію території, простіше буде встановити, розвитку яких нових секторів варто сприяти.

Джон Гроган наголосив, що досвід закриття вугільних шахт у Британії засвідчив важливість використання переваги – кваліфікованої робочої сили вугільних територій – та надання кожному можливостей перекваліфікації. Для визначення оптимальної моделі структурних змін вони мають бути організовані не з Центру, а на децентралізованому рівні. При цьому найскладніше у створенні нової структури економіки - малим містам, які мають обмежені спроможності. Тому тут найважливіше здійснювати розвиток інфраструктури, яка сприятиме взаємодії бізнесів, у т.ч. – формуванню кластерів малих підприємств.

Підбиваючи підсумки обговорення, **Олена Снігова** відзначила відсутність універсальних моделей постіндустріального розвитку та неможливість прямих запозичень механізмів структурних змін старопромислових територій, що були використані країнами – лідерами цих змін. Використання накопиченого світовою практикою досвіду структурних змін потребує врахування виробничої спеціалізації територій, яка сама формує можливості для майбутніх структурних перетворень. Особливу роль у постіндустріальному розвитку територій відіграє промислова інфраструктура, яка може використовуватися у ланцюгах «нової» промислової діяльності, зокрема і у процесі «зеленого» переходу економіки. Такий підхід буде особливо актуальним для створення драйверів зростання у малих монофункціональних містах, де промислова інфраструктура, хоча й

потребує додаткових зусиль щодо її оновлення та розвитку для включення у нові бізнес-моделі та бізнес-процеси, розвитку малого підприємництва, є основним ресурсом розвитку таких територій.

